

Rezultati ankete o tolmačenju na daljavo

Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije je med 21. 4. in 3. 5. 2020 izvedlo spletno anketo o tolmačenju na daljavo (TnD). Njen namen je bil preveriti izkušnje konferenčnih tolmačev s tovrstnim tolmačenjem na slovenskem trgu, pri čemer so nas v luči trenutnih omejitev in prepovedi dogodkov zanimale zlasti izkušnje s tolmačenjem na daljavo z uporabo videokonferenčnih programov in platform za simultano tolmačenje na daljavo (STnD), bodisi v tolmaških središčih bodisi doma.

Anketni vprašalnik je sestavljalo skupaj 40 vprašanj in podvprašanj, okvirno razdeljenih na 5 vsebinskih sklopov:

- izkušnje s TnD v širšem in ožjem smislu (obseg, vrste naročil itd.);
- tolmaške tehnike pri TnD (simultano/konsekutivno);
- tehnična oprema za TnD (delo v središču ali doma, platforme, slušalke, tehnična podpora itd.);
- usposobljenost za TnD (izobraževanje za TnD, priprava na delo z novo opremo, itd.);
- subjektivna ocena TnD (osebne izkušnje, primerjava s klasičnim tolmačenjem, tarife itd.).

Združenje je povezavo do ankete po elektronski pošti posredovalo svojim članom in širši poklicni tolmaški skupnosti, k sodelovanju pa je na družbenih omrežij (Facebook, Twitter, LinkedIn) povabilo tudi druge konferenčne tolmače. Sodelovanje v anketi je bilo prostovoljno in anonimno.

Sodelujoči

Med 64 sodelujočimi, ki so anketo izpolnili do konca, je bilo 76 % žensk in 24 % moških. Največji delež sodelujočih (39 %) je bil iz starostne skupine 41—50 let, približno petina sodelujočih je bila iz starostne skupine 31—40 let (22 %) oz. 51—60 let (20 %). V anketi so v povprečju tako sodelovali razmeroma izkušeni tolmači, kar so potrdili tudi rezultati vprašanja o izkušnjah: 72 % sodelujočih je imelo več kot 10 let izkušenj s KT, 21 % jih je imelo 5 do 10 let izkušenj, le manjši delež so predstavljali študentje konferenčnega tolmačenja (7 %).

Polovica sodelujočih (32) je bila članov ZKTS; po 15 pa (tudi) članov drugih združenj (DZTPS in DPTS); anketo je izpolnilo tudi 13 tolmačev, ki niso člani nobenega poklicnega združenja. 6 sodelujočih je bilo članov mednarodnega združenja konferenčnih tolmačev AIIC, 6 pa članov drugih tujih poklicnih združenj (BDÜ, Universitas, Ciol in Aiti).

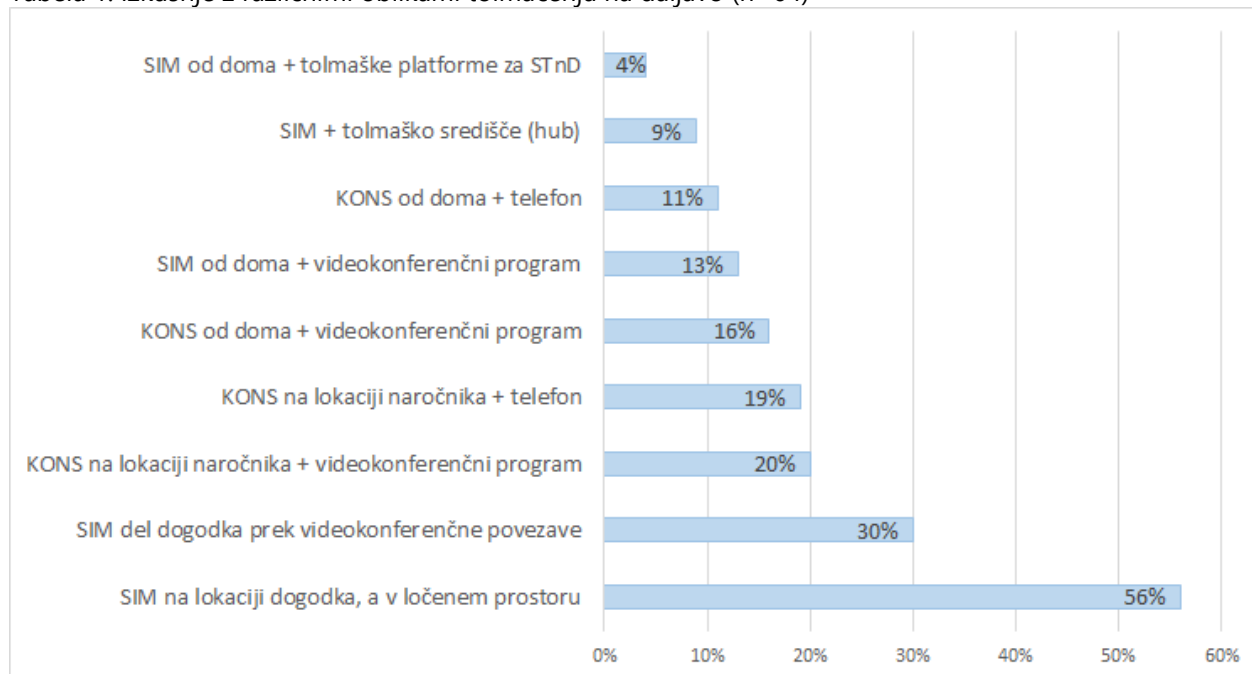
Izkušnje s TnD

Izkušnje s TnD v širšem smislu, ko tolmač/tolmačka ni v istem prostoru kot govorec in/ali udeleženci, je navedlo 69 % sodelujočih, 27 % (17) pa tudi izkušnje s TnD prek platform oz. programov za videokonferenčne klice.

Med različnimi oblikami TnD v širšem in ožjem smislu so rezultati pokazali široko paleto izkušenj, med katerimi je pričakovano prvo mesto zasedlo simultano tolmačenje na lokaciji dogodka, vendar v ločenem prostoru (56 % sodelujočih), ter klasično tolmačenje, pri katerem je del

dogodka vključeval javljanje prek videokonferenčne povezave (30 % sodelujočih). Sledilo je konsekutivno tolmačenje na lokaciji naročnika, in sicer z uporabo videokonferenčnih programov (20 %) in prek telefona (19 %).

Tabela 1: Izkušnje z različnimi oblikami tolmačenja na daljavo (n=64)

S tolmačenjem od doma so imeli sodelujoči konferenčni tolmači manj izkušenj: prek videokonferenčnih programov je o izkušnjah s konsekutivnim tolmačenjem poročalo 16 % sodelujočih, o izkušnjah s simultanim tolmačenjem pa 13 % sodelujočih; 11 % sodelujočih je navedlo izkušnje s konsekutivnim tolmačenjem od doma prek telefona.

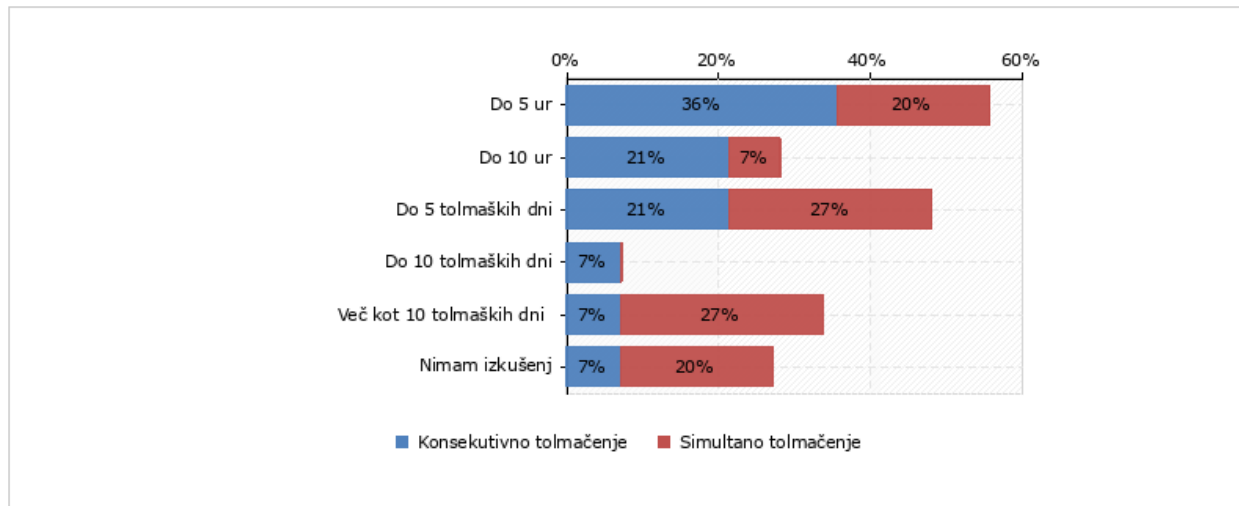
Izkušnje s simultanim tolmačenjem iz tolmaških studiev (an. *hub*) je navedel manjši delež sodelujočih (9 % oz. 6 sodelujočih). Še manj (3 in manj) jih ima izkušnje s tolmačenjem prek specializiranih tolmaških platform (Kudo, Interpretfy, Interactio itd.), posamezniki pa so imeli izkušnje tudi s posebnimi oblikami tolmačenja (npr. simultano tolmačenje na lokaciji naročnika brez kabin, tolmačenje od doma z dvema telefonoma ali tolmačenje na lokaciji naročnika, kamor se je eden od govornikov vključil preko Skypa, tolmačenje govornika na Skypu pa je potekalo z bidulom).

Tolmačenje z videokonferenčnimi programi ali platformami

Med 17 udeleženci, ki so poročali o tolmačenju na daljavo z uporabo videokonferenčnih programov ali specializiranih tolmaških platform, jih je po ena četrtnina navedla izkušnje izključno s konsekutivnim tolmačenjem (25 %) oz. s simultanim tolmačenjem (24 %), več kot polovica oz. 9 (53 %) pa jih je navedla izkušnje z obema oblikama tolmačenja.

Pri obsegu izkušenj so se pokazale določene razlike med konsekutivnim in simultanim tolmačenjem. Pri konsekutivnem tolmačenju je več kot polovica sodelujočih (56 %) navedla do 5 oz. 10 ur izkušenj, pri simultanim tolmačenju pa je več kot polovica sodelujočih (54 %) navedla izkušnje v večjem obsegu, do 5 oz. 10 tolmaških dni.

Tabela 2: Izkušnje s TnD prek videokonferenčnih programov ali tolmaških platform (n=17)

Tolmačenje prek videokonferenčnih programov ali tolmaških platform so večkrat ponudili **končni naročniki** (67%) in ne npr. agencije (14 %). V večini primerov je šlo za naročnika iz Slovenije (59 %), naročniki iz tujine so predstavljali manj kot polovični delež (EU 32 %, zunaj EU 9 %).

V anketi sodelujoči konferenčni tolmači so prek videokonferenčnih programov ali tolmaških platform večinoma tolmačili na dogodkih z **zgolj eno jezikovno kombinacijo** (88 %), na dogodkih z več kot dvema delovnima jezikoma je tolmačilo 41 % sodelujočih, nekaj manj kot ena tretjina pa jih ima izkušnje z obojim.

S **simultanim tolmačenjem na daljavo** je izkušnje navedlo 14 % sodelujočih oz. 9 tolmačev, pri čemer so navedli naslednje platforme: Kudo (2x), Interprefy (1x) oz. CRN (1x), Interactio (1x), respondenti pa so tu navajali tudi videokonferenčne programe, ki nimajo posebnih tolmaških vmesnikov: Zoom (3x), Skype (2x), Hangouts (1x), videokonferenčni sistem (1x) oz. tolmačenje v vozlišču (2x), kjer tolmači niso točno vedeli, za kateri program je šlo.

Večini od teh tolmačev (5) je ponudnik platforme oz. naročnik zagotovil usposabljanje za uporabo platforme, ki je v večinoma trajalo do 2 uri, le pri enem tolmaču je usposabljanje trajalo dva ali tri dni. Usposabljanje so tolmači večinoma ocenili kot dokaj dobro in je očitno ustrezalo njihovim pričakovanjem (ocena 4 ali 5), le en tolmač ga je ocenil z oceno 3 od 5. Dva tolmača sta dodatno navedla še samostojno usposabljanje za uporabo platform, med drugim prek programa na portalu ProZ (Retrain for Remote Interpreting Course).

Slovenski tolmači, ki so sodelovali v anketi, so videokonferenčne programe oz. platforme večinoma uporabili na lokaciji naročnika (71%), 12 % pa jih je tolmačilo v tolmaškem središču.

Tolmačenje od doma

Izkušnje s tolmačenjem od doma je potrdilo 14 % sodelujočih v anketi (oz. 9), pri čemer jih je večina uporabila stacionarni ali prenosni računalnik (8 od 9), le ena tretjina pa je pri tem uporabila žično internetno povezavo (3 od 9). Pri tolmačenju so 4 od 9 uporabili tablico ali mobilni telefon, vendar iz podatkov ni mogoče razbrati, ali je bila to glavna ali dodatna naprava, s katero so morda komunicirali s kolegi.

Le ena tretjina (3 od 9) jih je za opravljanje dela od doma posodabljala strojno ali programsko opremo, pri čemer so za to porabili od 10 do 800 EUR. Pri delu so sicer večinoma uporabljali običajne slušalke z mikrofonom, ki jih uporabljajo za videokonferenčne klice, le 2 sta navedla rabo priporočenih slušalk z mikrofonom za tolmačenje na daljavo, eden pa je tolmačil z uporabo običajnih slušalk, ki jih uporablja pri simultanjem tolmačenju, in mikrofonom na računalniku. Smernice za delo od doma sicer tovrstno tolmačenje priporočajo le v izrednih pogojih, ko ni mogoče zagotoviti druge možnosti, pri tem pa je nujno poskrbeti tudi za ustrezno opremo, s katero se zagotovi kakovostna storitev in upoštevanje vidikov varnosti in zdravja pri tovrstnem delu.

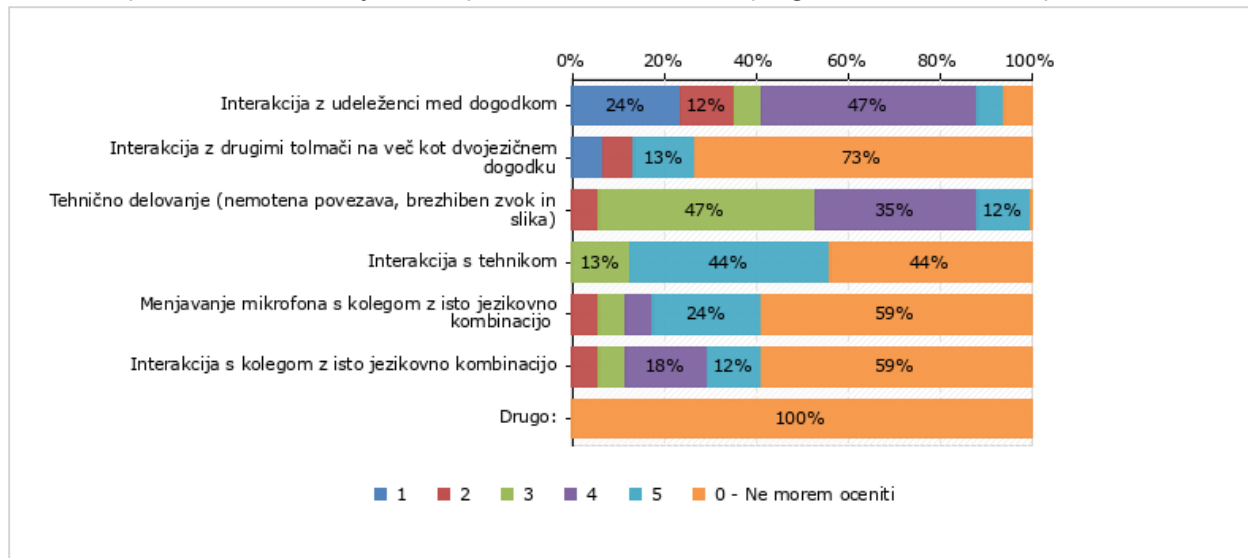
Večina anketiranih tolmačev s tovrstnimi izkušnjami s platformami oz. videokonferenčnimi programi je delala samostojno, le trije so navedli tolmačenje v paru, pri čemer so sodelovanje z drugim tolmačem ocenili zelo različno, od "oteženo", "zadovoljivo, vendar precej slabše kot sicer", do "sprejemljivo - ko se navadiš, ni bistveno drugače". Vsi trije so navedli komunikacijo prek klepeta, dva sta imela klepet vzpostavljen prek druge elektronske naprave.

Tehnična podpora

Sodelovanje tehnika med dogodkom s simultanim tolmačenjem prek platforme so potrdili samo trije anketiranci (66 % tehnika ni imelo na voljo), pri čemer je ta sodeloval prek klepeta, prek slušalk ali ločeno prek mobilnega telefona (Viber). Vsi trije so sodelovanje tehnika ocenili kot učinkovito, v enem primeru pa kljub učinkovitosti tudi kot moteče.

Med vsemi anketiranci jih je 27 % (17) tudi na splošno ocenilo svoje izkušnje z uporabo videokonferenčnih programov in platform za simultano ali konsektivno tolmačenje na daljavo z oceno od 1 - zelo slabo do 5 - zelo dobro, pri čemer določenih vidikov nekateri niso mogli oceniti, ker npr. niso imeli izkušnje z delom v paru oz. s podporo tehnika med dogodkom.

Tabela 3: Splošna ocena izkušnje s TnD prek videokonferenčnih programov ali tolmaških platform (n=17)

Noben od rezultatov ne izstopa posebej, verjetno tudi zaradi relativno majhnega vzorca respondentov, kaže pa na zelo različne izkušnje in tudi dojemanje tovrstnega tolmačenja. Interakcijo z udeleženci je npr. kot zelo slabo ali slabo (ocena 1-2) ocenilo 36 %, medtem ko jo je z oceno 4 označilo 47 % respondentov. Tudi tehnično delovanje je 47 % respondentov ocenilo kot srednje dobro (ocena 3), enak delež pa je temu vidiku dal višjo oceno, 4 ali 5. Na splošno te ocene kažejo omejene izkušnje med slovenskimi tolmači (večina jih je delala samostojno in ne v paru), saj skoraj ali več kot polovica anketirancev ni mogla oceniti določenih vidikov: interakcija z drugimi tolmači na več kot dvojezičnem dogodku, interakcija s tehnikom, menjavanje mikrofona s kolegom z isto jezikovno kombinacijo, interakcija s kolegom z isto jezikovno kombinacijo.

Vpliv epidemije na izkušnje s tolmačenjem na daljavo

Med respondenti z izkušnjami s tolmačenjem prek videokonferenčnih programov ali tolmaških platform (17) jih je 53 % izkušnje pridobilo pred epidemijo, manj kot tretjina pa med epidemijo (29%). Le manj kot četrtina (18 %) jih je navedla izkušnje pred in med epidemijo, od katerih je en respondent navedel porast povpraševanja, en pa ni zaznal razlike med obdobjem pred in po začetku epidemije.

Obračunavanje

Na vprašanje o obračunavanju tolmačenja na daljavo z uporabo videokonferenčnih programov ali tolmaških platform jih je 30 % (5) odgovorilo, da so uporabili dnevne/poldnevne tarife, 23 % (4) pa urne postavke; 23 % jih ni želelo odgovoriti na to vprašanje, 23 % pa jih je pod Drugo odgovorilo, da so obračunavali enako kot pri tolmačenju v živo, odvisno od dogodka oz. po tarifi/pravilniku naročnika (2x). Iz odgovorov se sicer ne da sklepati, kako dolgo so v povprečju trajala ta tolmačenja, lahko je šlo za krajše dogodke, vendar bi to morali vprašati z dodatnim oz. drugače zasnovanim vprašanjem. Vsekakor je tolmačenje z uporabo videokonferenčnih

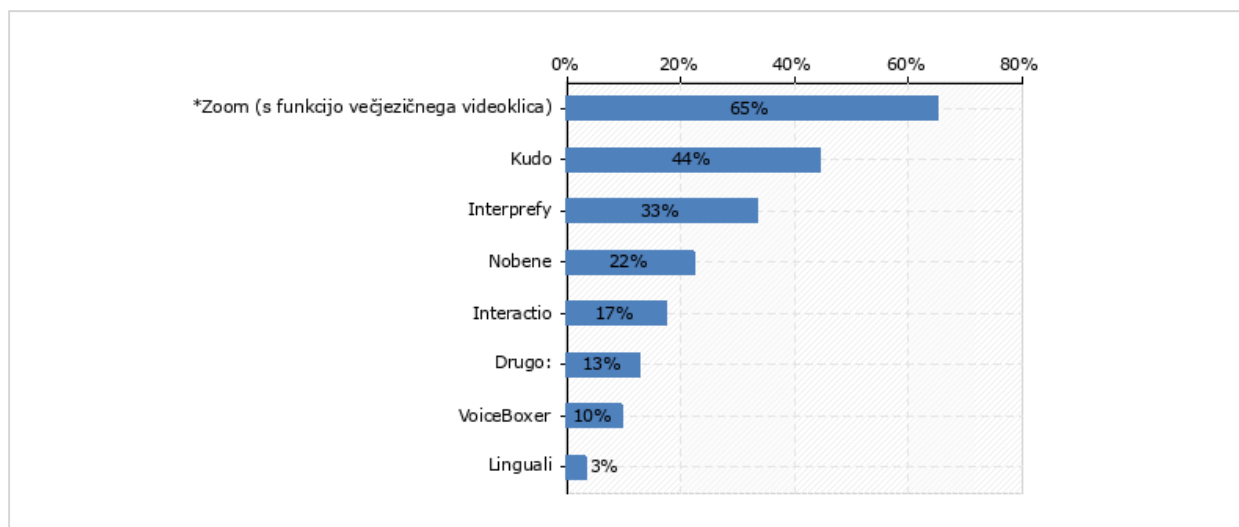
programov ali tolmaških platform v skladu z doslej znanimi smernicami in dobrimi praksami bolj smiselno za krajše kot za celodnevne dogodke.

Glede konkretne višine tarife jih je skoraj 60 % (10) odgovorilo, da so zaračunali enako tarifo kot pri tolmačenju v živo, 18 % (3) jih je zaračunalo višjo tarifo kot pri tolmačenju v živo, 6 % oz. 1 pa nižjo tarifo; preostali na to vprašanje niso želeli odgovoriti. Člani ZKTS so za tovrstno tolmačenje uporabili enako ali višjo tarifo kot za tolmačenje v živo, nižjo tarifo pa je uporabil respondent, ki ni bil član nobenega poklicnega združenja.

Splošno stališče o TD

Med vsemi tolmači, ki so odgovarjali na anketni vprašalnik, jih je le 9 % navedlo, da se jim zdi, da dovolj poznajo možnosti, ki so na voljo za tolmačenje na daljavo prek internetne povezave, kar 91 % jih je na to vprašanje odgovorilo nikalno. Na vprašanje o poznavanju platform za simultano tolmačenje na daljavo je presenetljivo največ anketirancev navedlo program Zoom, ki sicer tehnično gledano niti ni platforma, temveč videokonferenčni program, ki omogoča večjezične sestanke, vendar nima posebnega vmesnika za simultano tolmačenje in je tako z vidika tolmaške izkušnje in funkcionalnosti najmanj primeren za tolmačenje.

Tabela 4: Katere platforme za STnD poznate ali ste že slišali zanje? (n=64)

Pod možnost Drugo so anketiranci navedli platformo CRN (2x), Hangouts, Boostlingo, Skype, Ziptdx, Webswitcher, Ideomaker in Veasyt.

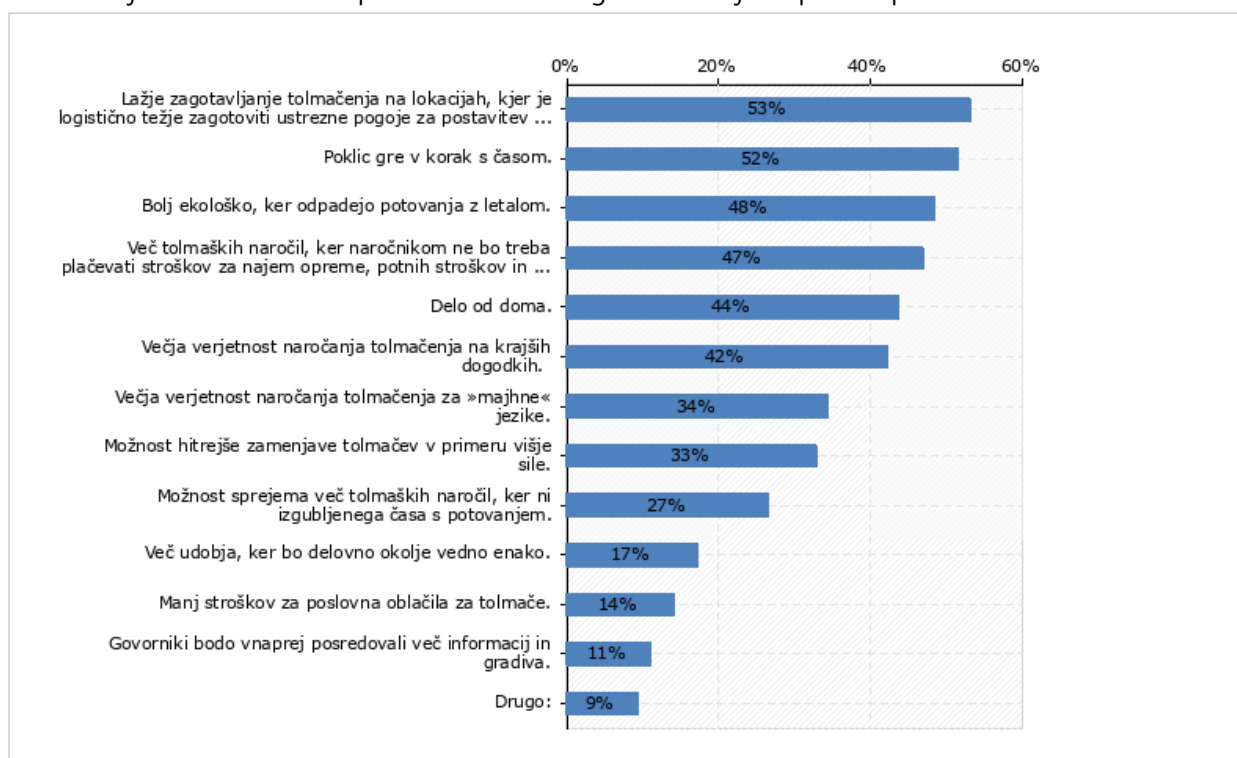
Večina anketirancev se zanima za usposabljanje s tega področja, čeprav se ga je doslej udeležilo le manj kot četrtina (19%), pričakujemo pa, da se bo ta delež v naslednjih tednih in mesecih povečal, saj različne seminarje in usposabljanja omogoča vse več ponudnikov, posameznikov in združenj. Kar 80 % anketirancev sicer meni, da bi platforme za simultano tolmačenje na daljavo morale poznati zaradi morebitnih povpraševanj naročnikov, 67 % pa jih želi na ta način dopolniti svojo ponudbo.

Pri petini anketirancev platforme za simultano tolmačenje vzbujajo nelagodje, nasprotno pa je 9 % anketirancev poročalo o navdušenju nad idejo tolmačenja prek platform, 13 % si jih želi te platforme dobro spoznati in osvojiti, saj se želijo specializirati za tovrstno tolmačenje. Posamezni respondenti so označili, da jih to področje ne zanima, da se jim "takšna oblika tolmačenja zdi veliko manj učinkovita od ustaljenih" ali da je sicer takšno tolmačenje "v začetku nelagodno, vendar se človek navadi na vse izzive".

Pri morebitnih prihodnjih naročilih za simultano tolmačenje prek platform je 42 % sodelujočih navedlo, da želijo vsaj poskusiti, 30 % pa je bilo bolj odločnih ("zakaj pa ne"), neodločnost glede tovrstnih naročil za simultano tolmačenje prek platform je izrazilo 22 % sodelujočih. Trenutno je a priori proti tovrstnim naročilom le en anketiranec, dva sta pripravljena naročila sprejeti v skrajni sili (če ni drugih naročil) in če ne bo druge možnosti, eden pa zgolj, če bo zagotovljena ustrezna tehnična podpora.

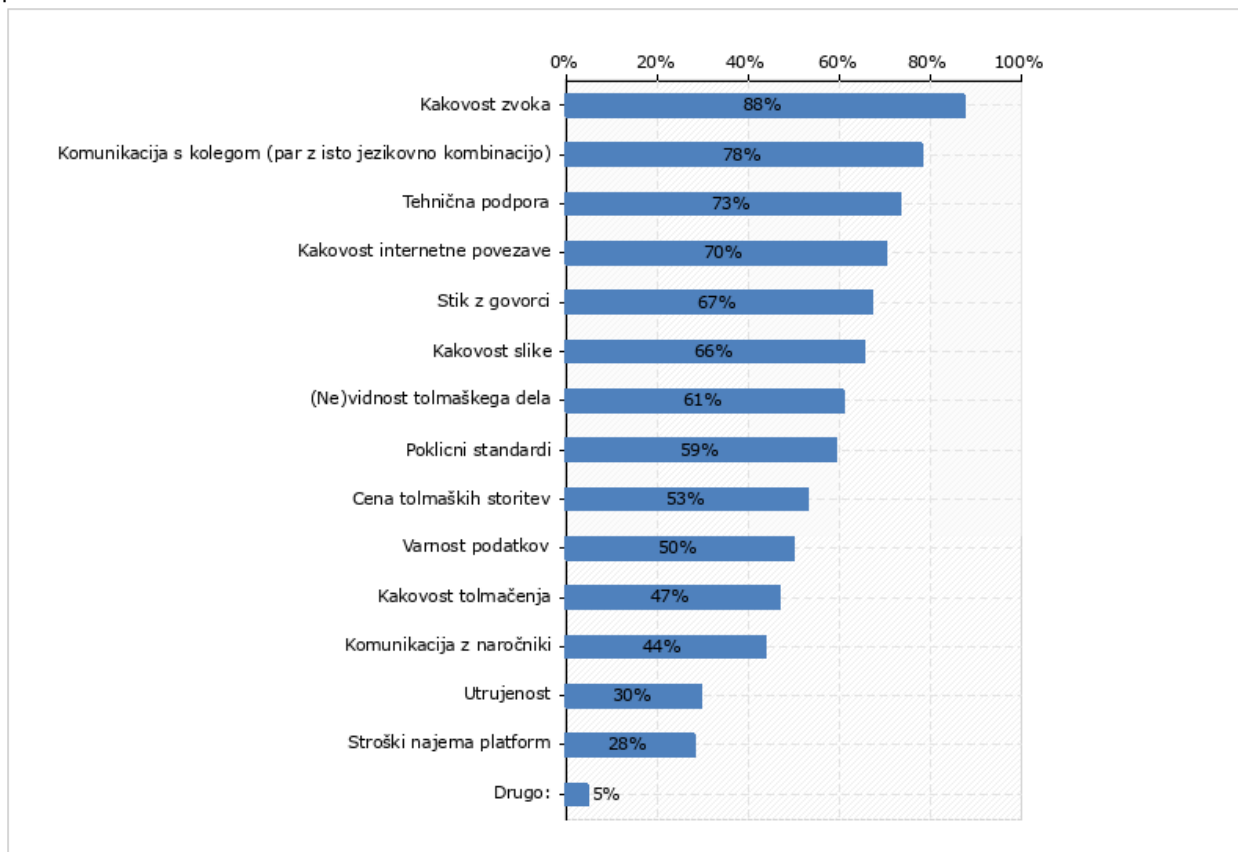
Anketiranci so na koncu odgovarjali še na splošni vprašanji o morebitnih prednostih ali slabostih oz. izzivih simultane tolmačenja z uporabo platform, pri čemer so v veliko večjih deležih označili izzive kot pa prednosti. Med pozitivnimi vidiki sta le dva prejela več kot 50 % vseh glasov, medtem ko je pri negativnih vidikih kar 10 predlaganih možnosti prejelo več kot 50% glasov (glej spodnji tabeli). Kot glavni prednosti so udeleženci izpostavili lažje zagotavljanje tolmačenja na lokacijah, kjer je logistično težje zagotoviti ustrezne pogoje za postavitve kabine (53 % vseh glasov), ter modernizacijo poklica (52 %) in ekološki vidik (48 %). Pri glavnih izzivih pa najbolj izstopajo kakovost zvoka (88 %), komunikacija s kolegom z isto jezikovno kombinacijo (78 %), tehnična podpora (73 %) ter kakovost internetne povezave (70 %).

Tabela 5: Kje vidite morebitne prednosti simultane tolmačenja z uporabo platform?

Med drugimi prednostmi je 5 sodelujočih navedlo tolmačenje v času epidemije oz. izrednih razmer (2x), mobilnost delovnega mesta ob ustreznih delovnih pogojih, manjšo izgubo časa in manj stresa zaradi potovanja na lokacijo tolmačenja ter možnost vmesnega počitka in prigrizka in lažji dostop do informacij na internetu.

Tabela 6: Kateri so po vašem mnenju glavni izzivi v zvezi s simultanim tolmačenjem na daljavo z uporabo platform?

Pod Drugo so trije sodelujoči navedli: 1) da so označili kar vse, saj so po njihovem mnenju vsi vidiki še nedorečeni, vsaj na slovenskem trgu; 2) implementacijo ustrezne zaščite sluha za tolmače; 3) "ne vidi se govorcev, drža med govorniki, mimike telesa, okolja, predmetov o katerih morebiti teče pogovor. varnost podatkov - vse kar se posreduje po spletu nekje ostane tudi če mislimo, da smo mail/sporočilo zbrisali, velikokrat gre za občutljive/kočljive teme/podatke, zato zaenkrat ostajam samo pri tolmačenju družabnih dogodkov. \"varne\" povezave so samo krinka, da nejeverno mislimo o varnosti, ampak vsaka izmenjava podatkov nekje ostane. tega se žal premalo zavedamo".

Zaključek

Rezultati ankete so pokazali, da ima večina konferenčnih tolmačev določene izkušnje s tolmačenjem na daljavo v širšem smislu, izkušnje z uporabo videokonferenčnih programov in tolmaških platform za tolmačenje na daljavo pa je imel le manjši delež tolmačev. V času izvajanja ankete je le 4 % anketirancev imelo konkretne izkušnje s STnD z uporabo platform, čeprav nabor platform, ki za to obstajajo dokaj dobro poznajo.

Sodelujoči v anketi so menili, da ne poznajo dovolj različnih možnosti za STnD, usposabljanj o tovrstnem tolmačenju se je doslej udeležila le ena petina sodelujočih. Pričakujemo pa, da se bo delež tolmačev z ustreznim usposabljanjem in izkušnjami v naslednjih mesecih povečal, zato bi bilo smiselno anketo po določenem času ponoviti. Trenutno sodelujoči v anketi v platformah za STnD vidijo veliko več izzivov in pomanjkljivosti kot pa prednosti. Deloma je to mogoče pripisati maloštevilnim izkušnjam in nepoznavanju platform, deloma pa tudi primerjanju TnD s klasičnim tolmačenjem v živo.

Glede na vse doslej znano o TnD z uporabo videokonferenčnih programov in platform za STnD je jasno, da gre za dodatno obremenitev tolmača in povsem drugačne okoliščine dela, zaradi česar bi po mnenju nekaterih morali tovrstno obliko tolmačenja obravnavati ločeno kot novo obliko tolmačenja.

Glede na tehnično razpoložljivost rešitev in njihov bliskovit razvoj v zadnjem času je mogoče pričakovati, da se bo tovrstno tolmačenje v času trenutne epidemije razširilo, verjetno pa bo ostalo na trgu tudi po koncu omejitev vsaj kot dodatna možnost. Vsekakor bo ZKTS še naprej spremljal to področje ter si prizadeval za širjenje dobrih praks, smernic in navodil za izvajanje tolmačenja, saj je kakovostne storitve za naročnike in ohranjanje zdravja tolmačev mogoče zagotavljati le ob upoštevanju ustreznih pogojev.